

8. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (PRIA) tegevusest

Heli Raamets

PRIA on põllumajandusministeeriumi haldusalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on erinevate põllumajandustoetuste jagamine ning põllumajandusega seotud registre pidamine. PRIA keskus asub Tartus, lisaks on igas maakonnas piirkondlik büroo (kokku 15).

2004. a menetles PRIA 24 erinevat toetust, mille saamiseks laekus 20 000 isikult üle 57 000 taotluse. PRIA maksis põllumeestele, maaettevõtjatele, toiduainetööstustele ja kohalikele omavalitsustele toetusteks kokku üle 1,8 mld krooni, millest 1,3 mld pärines EL-ist.

PRIA kaudu jagatavad toetused saab liigitada järgmiselt:

- riiklikud toetused;
- EL-i otsetoetused;
- MAK-i toetused;
- RAK-i toetused;
- turukorraldustoetused.

Aasta algas PRIA-le põllumajandusmaa kirjapaneku ehk deklareerimisega. Paralleelselt sellega valmistati ette uusi toetuskeeme, sest seoses EL-iga liitumisega avanes Eesti tootjatel võimalus saada uusi toetusi. Märtsis lõppes esimene piimakvoodiaasta. Aprillis lõppes põllumaa deklareerimine ja algas põllumajandustootmise investeeringutoetuse taotluste vastuvõtt. Suvel võtsid PRIA bürood vastu pindalapõhiste toetuste taotlusi ja sügiseni kestis kohapealne kontroll, mille käigus loeti üle veised ja uted ning mõõdeti põllud. Pindalapõhiste toetuste ajaks palkas PRIA ajutist tööjõudu ja võttis praktikale 60 põllumajandusülikooli ja põllutöökoolide õppurit. Juulis maksti välja esimene RAK-i investeeringutoetus. Oktoobris ja novembris sai taotleda kahte uut toetust – elatustaludele ja sõnnikuhoidlatele. Aasta lõpus maksis PRIA põllumeestele üle miljardi krooni pindala- ja loomatoetusi.

Põllumaa deklareerimine

Kõigil põllumajandusmaa kasutajatel, kes soovisid saada pindalapõhiseid EL-i toetusi, tuli 2004. a 12. aprilliks maa PRIA-s deklareerida ehk kirja panna. Alates 2004. a suvest makstakse pindalapõhiseid põllumajandustoetusi ainult deklareeritud maa kohta.

Põllumajandusmaad said PRIA-s kirja panna nii maakasutajad kui ka maaomanikud. Kirja tuli panna 2003. a kasvatatud põllumajanduskultuuride pind, püsirohumaa ja ajutiselt kasutusest väljas olev põllumajandusmaa. Enne deklareerimist tuli tootjal või maaomanikul ennast PRIA kliendiregistris arvele võtta.

Põllumaa kirjapaneku käigus suurenes PRIA klientide arv 14 600-lt 42 tuhandeni. 37 700 isikut deklareeris ligi 1,2 mln ha põllumajandusmaad. Neist 19 tuhat taotles suvel kokku 820 tuhande ha kohta pindalatoetusi.

Loomade register

Põllumajandusloomade registris on kirjas veiste, lammaste, kitsede ja sigade andmed. 2004. a veebruariks pidid loomapidajad panema registrisse kirja ka laudad, kus loomi peetakse. Kõigile kohalikele veistele väljastab PRIA sinised veisepassid ja alates juulist hakati välismaalt toodud veistele andma punaseid veisepasse. Loomade registris on rohkem kui 13 tuhandele loomapidajale kuuluva 252 tuhande veise, 42 tuhande lamba ja 1600 kitse andmed.

Oktoobris alustati munakanasid pidavate ettevõtete registreerimist.

Riiklikud toetused

2004. a maksti kolme riikliku põllumajandustoetust, milleks olid koolipiimatoetus, piimalehma kasvatamise toetus ning põllumajandusloomade aretustoetus. Nende toetuste taotlemine ja maksmine jäi aasta esimesse poolde. Riiklikeks toetusteks maksti kokku 131 mln krooni.

Pindalatoetused

Maa hooldamiseks oli võimalik taotleda EL-i otsetoetust koos lisamaksetega ja kahte MAK-i toetust. Ühtse pindalatoetuse ja lisamaksete, põllumajandusliku keskkonnatoetuse ning ebasoodsamate piirkondade toetuse taotluste vastuvõtt kestis PRIA büroodes 15. juunini, hilinenud taotlusi sai esitada 9. juulini. Ligi 19 tuhandelt taotlejalt laekus üle 49 tuhande taotluse, kokku 820 tuhande ha põllumajandusmaa harimiseks ja hooldamiseks.

Juulist kuni oktoobrini kontrolliti kohapeal 6% taotlejatest ja 37% taotletud pindalast. Kohapealse kontrolli käigus kontrolliti dokumente ja tehti ka pindalade kontroll (GPS-seadmetega). Loomade osas kontrolliti, kas taotlejal on nii palju loomi, nagu taotluses kirjas, kas veistel on passid ja kas taotleja peab karjaregistris.

Rahuldati 97% taotlustest ning PRIA maksis nende esitajatele 2004. a detsembris üle miljardi krooni ELi kaasfinantseeritavaid toetusi.

MAK-i toetused

Mullu oktoobris algas sõnnikuhoidlate korrastamise ja elatustalude kohanemise toetuse taotluste vastuvõtt. Need on MAK-i raames makstavad toetused, mida sai mullu esmakordselt taotleda. Sõnnikuhoidlate korrastamiseks soovis tuge saada 760 loomapidajat ja elatustalu kohanemiseks taotles toetust üle kahe tuhande väiketaluniku. Need kaks toetust makstakse välja 2005. a.

RAK-i toetused

RAK-i kolmanda prioriteedi toetusteks on 2004–2006 võimalik jagada 1,5 mld krooni, kuid 40% sellest jagati välja juba 2004. a. Mullu avas PRIA kaheksa RAK-i toetusmeetet: põllumajandustootmise investeeringutoetuse, põllumajandussaaduste töötlemise, maapiirkonna majandustegevuse mitmekesistamise, külade arendamise, kalalaevastiku moderniseerimise, kala-saaduste töötlemise, vesiviljeluse ning sisevete kalanduse investeeringutoetused.

SAPARD-ist tuttavad investeeringutoetused olid väga populaarsed ja taotlusi laekus loodetust tunduvalt rohkem. Põllumajandustootmise investeeringutoetust ning maapiirkonnas majandustegevuse arendamise toetust taotleti vaatamata lühikesele taotluste vastuvõtuperioodile lausa kahe aasta toetussumma ulatuses. 2004. a läbi vaadatud RAK-i meetmete raames esitatud taotlustest rahuldati 88%.

23. juulil maksti välja esimene RAK-i toetus ja selle sai AS Teedla Mõis traktori ning külviku soetamiseks. Kokku esitati PRIA-le 2004. a üle tuhande RAK-i investeeringutoetuse taotluse.

Piimakvoot

Esimene kvoodiaasta algas 2003. a 1. aprillil ja kestis 2004. a 31. märtsini. Välja jagatud 644 tuhande tonni suurusest piimakvoodist täitsid piimatootjad 78% ehk tarnisid ja turustasid 501 tuhat tonni piima.

Teine kvoodiaasta algas 1. aprillil 2004 ja kestis 2005. a 31. märtsini. Eestile selleks aastaks EL-i poolt eraldatud piimakvoodi kogus on 624 tuhat tonni. Detsembri lõpuks ehk üheksa esimese kuuga täitsid piimatootjad välja jagatud 569 tuhande tonni suurusest piimakvoodist 71 % ehk tarnisid ja turustasid 404 tuhat tonni piima.

Turukorraldus

Pärast EL-iga liitumist hakkas Eestis kehtima ühine põllumajandusturu korraldus. Selle raames väljastab PRIA põllumajandussaaduste ekspordi- ja impordilitsentse ning põllumajandustoodete kolmandatesse riikidesse eksportijatel on võimalik saada eksporditoetusi. PRIA ostab sekkumiskokkuostu teravilja, võid ja lõssipulbrit ning maksab piimatoodete kasutustoetust.

2004. a väljastas PRIA 334 ekspordi- ja impordilitsentsi, määras 34 miljoni krooni ulatuses eksporditoetusi ja 700 tuhande krooni ulatuses piimatoodete kasutustoetust. Võid ja piimapulbrit ei soovitud sekkumiskokkuostu müüa, kuid aasta lõpus laekusid esimesed teravilja sekkumiskokkuostu pakkumised.

Teavitustegevus

2004. a suurenes PRIA klientide arv mitu korda. Klientide teavitamiseks kasutati PRIA veebilehte, meediat, otsepostitusega klientidele saadetavat infolehte "PRIA Uudised" ja toetusi tutvustavat infovihikut. Juhendmaterjalid "Abiks taotlejale" ja taotlusvormid on saadaval PRIA piirkondlikes büroodes ning teavituse alal teeme koostööd ka EPKK maakondlike teabekeskustega.

2004. a alustasiti nõustajate koolitamist ja tehakse seda enne iga toetust. Taotlejatel on siis võimalik nõu ja abi saamiseks pöörduda vastava toetuse koolituse läbinud nõustaja poole. Mullu saadeti pindalatoetuste raames esimest korda potentsiaalsetele taotlejatele postiga koju ettebrükitud kaardimaterjali ja plaaniti seda teha ka tänavu.

2004. a oldi esimest korda oma boksiga esindatud aprillis Tartus toimunud Maamessil. Kõigi kolme messipäeva jooksul toimusid PRIA boksis toetusi tutvustavad loengud ja spetsialistidelt oli võimalik saada vastuseid toetusi puudutavates küsimustes. Põllumeeste poolt võeti see võimalus väga soojalt vastu ja sama traditsiooni on plaanis jätkata ka edaspidi.

Aasta 2005

2005. a on PRIA kaudu võimalik Eesti põllumehi ja ettevõtjaid toetada 2,2 mld krooniga. 2004. a toetusele lisandub kümme toetust, millest mõned on juba varasematest aastatest tuttavad, nagu näiteks maaparandussüsteemide hooldustoetus ja praktikatoetus. Nõuandetoetust hakatakse maksma RAK-i vahenditest. Kuid on ka täiesti uusi, nagu põllumaa metsastamise ja integreeritud maaparanduse toetus ning uued kalandussektori toetused.